

Undersökning om betydande miljöpåverkan

**Detaljplan för fastigheten Stockby 3:19 m.fl. (Stenhamra centrum) på Färingsö i
Ekerö kommun, Stockholms län dnr PLAN.2020.01**

Version 8 - 2019-03-28

Detta dokument och tillika verktyg innehåller sju checklistor för att underlätta undersökningen om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan och är framtaget av Ekerö kommun (projektledare) tillsammans med Upplands-Bro och Järfälla kommuner under år 2015. Projektet har finansierats av Boverket genom regeringsuppdraget PBL Kompetens. Verktöget är anpassat för att kunna användas av fler kommuner och är fri att använda och förändra. Under 2018 - 2019 pågår revidering av verktöget för att anpassa till ny lagstiftning som gäller från och med 1 januari 2018.

Inledning

För att ta reda på om en detaljplan ska genomgå en strategisk miljöbedömning ska en undersökning om detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan genomföras. För att undersöka om den beskrivna detaljplanen nedan kan innebära betydande miljöpåverkan har sju checklistor använts.

Den första checklisten behandlar *särskilda bestämmelser*, vilket omfattar om det gäller undantag eller krav på att genomföra miljöbedömning. De efterföljande fem checklistorna är tematiskt indelade i miljöaspekterna *kulturvärden*, *naturvärden*, *sociala värden*, *materiella värden* och *risker för människors hälsa eller för miljön*. I dessa checklistor beskrivs först platsens känslighet och nuvarande förhållanden, och sedan hur planen påverkar dessa förhållanden och hur stor störningen sannolikt kommer att bli. För att öka läsvänligheten tas de värden och risker som bedömts att inte beröra detaljplanen bort. Samtliga värden och risker som kan beskriva en miljöaspekt finns istället listade i bilaga 1.

I den sista checklisten, *Sammanvägd bedömning*, sammanställs ställningstagandena från de tidigare ifyllda checklistorna. Syftet är att få en helhetssyn och just kunna göra en sammanvägd bedömning av inringade aspekter. Den senare delen av denna checklista hanterar omfattningen av påverkan och fylls inte i om det redan har fastslagits att planen medför betydande miljöpåverkan. Om det fanns oklarheter om planens påverkan var betydande efter de första sex checklistorna används denna del som ett stöd för ställningstagandet. Detta ställningstagande motiveras avslutningsvis.

Planens syfte och huvuddrag

Syfte

Syftet med detaljplanen är möjliggöra utvecklingen av en småstadskärna i Stenhamra genom att pröva förutsättningarna för förtätning med bostäder och centrumfunktioner. Utvecklingen syftar till att komplettera Stenhamra med fler bostadstyper och stärka tillgången till service och verksamheter. Förtätningen ska utgå ifrån platsens förutsättningar, den lokala byggnadstraditionen, genomförda medborgardialoger och Ekerö kommuns vision om en hållbar småstad med ett tydligt fokus på stärkta offentliga platser och stråk i en småskalig kvartersstruktur. Offentliga platser ska utformas med omsorg och tyngdpunkt ska läggas vid att stärka de gröna värdena för att skapa en hållbar och trivsamt småstadsmiljö med utrymme för dagvattenhantering och andra viktiga ekosystemtjänster.

Detaljplanen ska stärka tillgängligheten för gående och cyklande, samt förbättra parkeringsmöjligheterna vid viktiga målpunkter. Vidare syftar detaljplanen till att säkra kommunens rådighet över flera rekreationsområden och stråk som är värdefulla pusselbitar i Stenhamras utveckling.

Huvuddrag

Planförslaget innebär att Stenhamra centrum kompletteras med ny bebyggelse omfattande omkring 230 nya bostäder i främst flerbostadshus och radhus, handel och service i bottenvåningar, samt ett nytt aktivitetshus innehållande bibliotek och kulturskola med mera.

Ett antal befintliga byggnader inom planområdet bevaras och ges antingen planstöd för befintlig användning eller ges möjlighet till ett nytt innehåll.

Strukturen i området utgår från befintliga stråk, noder och landskapsrum, som lyfts fram och utgör grunden även för det framtida Stenhamra centrum.

- Solbackavägen och Stenhamravägen utvecklas som Stenhamras huvudgator, med en tydligare småstadskaraktär, gångbanor, trädplanteringar, relativt högre bebyggelse och bitvis inslag av verksamhetslokaler. Vägarnas mjukt slingrande form förstärks av ny bebyggelse.
- Herman Palms plan, och dess förlängning mot Uppgårdsskolan utvecklas som lokalt stråk främst för gående och cyklande. Dess raka sträckning, gröna karaktär och tydliga siktstråk mellan Solbackavägen och skolparken förstärks med ny bebyggelse.
- I mötet mellan huvudstråken skapas mindre platser som kantas av bebyggelse med kommersiell eller offentlig verksamhet.
- Skolparken bevaras som ett öppet stråk, med långa siktlinjer.

Områdets övergripande stråk kompletteras med nya småskaliga gator och platser inom den nya bebyggelsen. Tillsammans bildas en sammanhängande och förhållandevis tät småstadsmiljö.

Sammanvägd bedömning

[Med datum för ställningstagande.] Kompetens inom samhällsplanering och miljöstrategisk verksamhet har medverkat i arbetet och bedömningen.

Hantering

Om bedömningen är att genomförandet av en detaljplan *inte* medför betydande miljöpåverkan ska kommunen samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser eller andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet i enlighet med 6 kap. 6 § 2 MB.

Om en strategisk miljöbedömning *ska* göras, ska kommunen istället samråda om omfattningen och detaljeringsgraden i en miljökonsekvensbeskrivning (avgränsningssamråd) i enlighet med 6 kap. 9 § MB.

Samråd har genomförts med [ingen myndighet har givits tillfälle att yttra sig i dagsläget].

Särskilda bestämmelser			
4 kap. 35 § PBL	Undantag från miljöbedömning: En särskild mkb för detaljplaner med standardförfarande behöver inte upprättas om planen enbart gäller något av nedan nämnda ärenden, och mkb:n i detta ärende är aktuell och tillräcklig.	Undantag	
		Ja	Nej
5 kap. 7 a § PBL	Gäller detaljplanen enbart en verksamhet som tillståndsprövas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 6 § MB (A- eller B-verksamhet), och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig?		X
	Gäller detaljplanen enbart en åtgärd som prövas genom fastställande		X

	av en vägplan enligt väglagen (1971:948) eller en järnvägsplan enligt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, och är mkb:n i detta ärende aktuell och tillräcklig för detaljplanen?		
6 kap. 3 § MB	Undantag från miljöbedömning: Skyldigheten att göra en strategisk miljöbedömning gäller inte för detaljplaner som endast syftar till att tjäna totalförsvaret eller räddningstjänsten.	Undantag	
		Ja	Nej
	Syftar detaljplanen endast till att tjäna totalförsvaret?		X
	Syftar detaljplanen endast till att tjäna räddningstjänsten?		X
2 § miljö- bedömnings- förordningen	Krav på strategisk miljöbedömning: En detaljplan ska antas medföra betydande miljöpåverkan om genomförandet kan komma att omfatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.	Krav	
		Ja	Nej
7 kap. 27 & 28 a §§ MB	Kan genomförandet antas omfatta en verksamhet eller åtgärd som på ett <i>betydande sätt</i> kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt fågeldirektivet (2009/147/EG) och därmed kräver tillstånd (Skyddad natur)?		X
	Kan genomförandet antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som på ett <i>betydande sätt</i> kan påverka miljön i ett Natura 2000-område som förtecknats enligt art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) och därmed kräver tillstånd (Skyddad natur)?		X

Kulturvärden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till kulturvärden.

Beskriv förekomsten av kulturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Karaktärsdrag i landskap och bebyggelse
- Värdefulla landskapsavsnitt och bebyggelsemiljöer

Beskrivning Kulturlandskapet kring Stenhamra och dess föregångare Stockby har formats utifrån områdets naturgivna förutsättningar, försörjningsmöjligheter, samhällsutvecklingen i stort och närheten till Stockholm. Utvecklingshistorien kan på olika sätt knytas till karaktärsdrag och egenskaper som är avläsbara i miljön. I Stenhamra är det framför allt de goda förutsättningarna för jordbruket som under järnåldern ledde till en bybildning vilket präglade utvecklingen fram till slutet av 1800-talet. Med etableringen av stenbrottet vid denna tid inleddes en utveckling där det agrart präglade området omvandlades till Ekerö kommuns näst största tätort på 1960–70-talet.

En övergripande kulturmiljöutredning har tagits fram för planområdet och dess omgivning (Norconsult, 2021). Utredningens syfte är att på en översiktlig nivå inventera, värdera och beskriva kulturvärdena inom området.

Planområdet präglas enligt utredningen huvudsakligen av två olika kulturlandskap: *Gårdarna och odlingslandskapet* samt *Modernismen i Stenhamra*. Området vid förskolan har förändrats i så hög grad att läsbarheten av de kulturhistoriska sammanhangen har försvårats. Inom utredningens influensområde, strax utanför centrumområdet, förekommer även andra kulturhistoriska sammanhang: blandad villabebyggelse från 1950-talet och senare, 1980-talets skolarkitektur samt 1980-talets bostadsområden.

Vägnätets sträckningar i Stenhamra har mycket lång kontinuitet. Vägnätet är därför känsligt för nya dragningar eller helt nya vägar som minskar främst Stenhamravägens och Solbackavägens betydelse som huvudvägar genom centrumområdet. Torget vid korsningen mellan Stenhamravägen och Solbackavägen är mycket känsligt för förändringar i centrumområdet som minskar dess betydelse eller läsbarhet som en mötesplats med lång historisk kontinuitet.

Området som helhet bedöms ha höga kulturhistoriska värden i form av bebyggelse, landskap och grönstruktur. Miljöerna är välbevarade och ingår i ett tydligt sammanhang med hög läsbarhet.

Kulturhistoriska värden i centrala Stenhamra, Norconsult 2021

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade kulturvärdet.

Beskrivning Inget skyddat eller utpekade objekt eller område kan antas påverkas av planen.

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna kulturvärdena.		
Beskrivning	<p>Områdets höga kulturmiljövärden har varit vägledande i utformningen av planförslaget. Bland annat genom stor hänsyn har tagits till den befintliga bebyggelsens färgsättning, skala och karaktär samt genom att Stenhamravägens och Solbackavägens karaktäristiska egenskaper och funktioner som huvudvägar bevaras. Planförslaget syftar till att möjliggöra en utveckling av centrala Stenhamra till en småstadsmiljö, vilket innebär konsekvenser för kulturmiljön i området. Genom omsorgsfull gestaltning som tar inspiration från och bygger vidare på den befintliga bebyggelsen ska konsekvenserna minimeras.</p> <p>Av de delar som identifierats som mycket känsliga för förändringar är det främst Stenhamraskolan, som har kulturmiljövärden som ett uttryck för modernismen i Stenhamra, som påverkas. Skolan föreslås rivas och flyttas till ett nytt läge norr om Uppgårdsskolan.</p> <p>Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, inklusive delar av de befintliga skolbyggnaderna, kommer att bevaras och inordnas i en ny bebyggelsestruktur. Hänsyn ska tas vid placering och utformning av ny bebyggelse i nära anslutning till Nedergårdens mangårdsbyggnad.</p> <p>Korsningen mellan Stenhamravägen och Solbackavägen får en ny utformning.</p>	
Bedömning av påverkan		
Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?		Ja
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på kulturvärden?		Nej
Kommentar	<p>De värdefulla bebyggelsemiljöer och karaktärsdrag som finns i området bedöms inte påverkas i betydande omfattning. Förtätning med ny bebyggelse bedöms ha potential att ge ett mervärde till området. Utbyggnaden av centrum blir ett tillägg till det breda och pedagogiska tvärsnittet av det svenska 1900-talets bebyggelsestyper som finns i dagens Stenhamra, och en ny årsring med nya värden bildas.</p> <p>Korsningen mellan Stenhamravägen och Solbackavägen kommer även i framtiden att utgöra Stenhamras mest centrala punkt. Torget som markerar korsningen kommer att utvecklas till en mötesplats som på ett tydligare sätt än idag utgör en naturlig samlingspunkt i Stenhamra. Ombyggnaden av korsningen bedöms inte påverka korsningens kulturhistoriska värden eftersom den nuvarande utformningen är en sentida ombyggnad.</p> <p>Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bevaras.</p> <p>I det fortsatta arbetet är det viktigt att fånga upp de värden som gårdsstrukturerna och småstadskänslan ger. Gaturummen och grönytorna blir en viktig del i arbetet med att ge identitet till nya och gamla platser.</p>	

Naturvärden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till naturvärden.

Beskriv förekomsten av naturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Värdefulla arter eller spridningssamband för dessa:

- Fridlysta växt-, djur-, eller svamparter (4-9 §§ Artskyddsförordningen)
- Rödlistade växt-, djur-, eller svamparter (ArtDatabanken)

Beskrivning

Planområdet består i norra delen i huvudsak av bebyggelse blandat med grönstråk av gräsmarksytor och brynmiljöer av buskar och träd. Naturen i södra delen utgörs av grönområden med stora gräsmarksytor, lekplatser och triviallövskog med ädellövsinslag. En naturvärdesinventering har genomförts för planområdet (Calluna, 2022).

De högsta naturvärdena i inventeringsområdet utgörs av lövskogen i söder där det finns flera grova askar, död ved och ett tätt buskskikt. Detta bedöms vara av påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3). Övriga identifierade naturvärdesobjekt bedöms vara av visst naturvärde (naturvärdesklass 4), dessa består av brynmiljöer och gräsmarksytor i norra delen av inventeringsområdet med blommande/bärande buskar och träd. Även ett dike med mycket sälj och en igenvuxen lönnallé i områdets södra delar har bedömts vara av visst naturvärde.

Callunas inventering och tidigare fynduppgifter från området visar på förekomst av följande 12 arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845):

- Fågelarter (som är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen): Björktrast, entita, gråsparv, grönfink, gröngöling, gök, hussvala, näktergal och rödstjärt.
- Djurarter skyddade enligt 6 §: Kopparödla och vanlig snok.
- Växtarter skyddade enligt 8 §: Mistel.

Av relevanta naturvårdsarter i området var följande rödlistade:

- Starkt hotad: Ask, grönfink.
- Sårbar: Hussvala.
- Nära hotad: Björktrast, entita, etternässla och riddarsporre.

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade naturvärdet.

- Generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11 § MB, förteckning i SFS 1998:1252 bilaga 1)

Beskrivning

Inom planområdet finns flera samlingar av alléträd. Dessa är belägna vid Herman Palms plan och mellan Stenhamra förskola och Stenhamravägen.

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna naturvärdena.		
Beskrivning	<p>Planförslaget innebär främst exploatering av mark som redan är ianspråktagen för bebyggelse. Avsikten är att i största möjliga mån bevara området naturvärden. I den södra delen av området där högst naturvärden har påträffats planeras ingen ny bebyggelse.</p> <p>Vissa befintliga träd kommer att behöva fällas för att ge plats åt infrastruktur, bostäder och verksamheter, men flera gamla träd bevaras genom anpassning av bebyggelsen och vissa skyddas genom en bestämmelse om trädfällningsförbud. Solbackavägen föreslås kantas av trädplanteringar, och allén vid Herman Palms plan bevaras och kompletteras med fler träd.</p> <p>Det bedöms inte finnas någon risk för påverkan på någon av de identifierade arterna som omfattas av skydd enligt artskyddsförordningen.</p>	
Bedömning av påverkan		
Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?		Ja
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på naturvärden?		Nej
Kommentar	<p>Det föreligger inte risk för betydande miljöpåverkan vad avser naturvärden inom planområdet.</p> <p>Planområdets naturvärden är begränsade och planförslaget anpassas för att i största möjliga utsträckning bevara de naturvärden som förekommer.</p>	

Sociala värden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till sociala värden.

Beskriv förekomsten av sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Parker och andra grönområden inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse (tätorts- eller bostadsnära natur) (2 kap. 7 § PBL)
- Lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse (2 kap. 7 § PBL), t.ex. badplatser, skidbackar, lekplatser, ridstigar, cykelleder, skidspår, motionsspår, vandringsleder, jakt och fiske, orientering, skogsmulle, scouting och klättring.
- Tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och annan utevistelse (8 kap. 9 § PBL)
- Mötesplatser

Beskrivning	<p>Grönstråket som sträcker sig från bebyggelsen i Stenhamras norra delar genom det aktuella planområdet och ner till Borgenparken med möjlighet att ta sig ner till Sjöhall och andra områden ner mot vattnet är en viktig kvalitet för centrala Stenhamra. Stråket nyttjas i hög grad av boende i området.</p> <p>Inom grönområdet finns två värdefulla områden med lek och rekreation, Borgenparken och Skolparken. Borgenparken är en park med ett stort antal lekredskap samt grill, utomhusgym, fotbollsplan och basketplan. Skolparken ligger i anslutning till Stenhamra skola och består främst av en fotbollsplan, skatepark, klättervägg och gräsytor. I övrigt består områdena till stor del av öppna, klippta gräsytor med ett fåtal träd och buskar.</p> <p>Coop är den mest centrala funktionen idag och kan också betraktas som den största mötesplatsen i centrum. Andra större målpunkter i området finns runt Herman Palms plan såsom Stenhamraskolan, förskolan och Svenska Kyrkans lokaler.</p>
--------------------	--

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade sociala värdet.

- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB (Skyddad natur)

Beskrivning	<p>Planområdet omfattas, i likhet med hela Ekerö kommun, av ett riksintresse för rörligt friluftsliv. Inom området skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.</p> <p>Bestämmelserna om riksintressen i enlighet med 4 kap. 2 § utgör inte hinder för utveckling av befintliga tätorter (4 kap. 1 § MB).</p>
--------------------	--

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna sociala värdena.

Beskrivning	<p>Planen omfattar stora delar av de gröna öppna ytor som finns i centrala Stenhamra och syftar delvis till att säkra kommunens rådighet över rekreationsytorna.</p> <p>Planen innebär att nya sociala värden tillkommer genom förhöjd kvalitet på offentliga platser. Bland annat tillkommer flera nya torgytor och gång- och cykelstråk, och befintliga gator byggs om med fokus på att stärka tillgängligheten för gående och cyklande.</p> <p>Delar av de stora friytor som finns i Stenhamra idag föreslås bebyggas med bostäder och verksamheter. Flytten av Stenhamraskolan innebär att en av de mötesplatser som finns i centrum idag flyttar till ett mer perifert läge, att skolan flyttas innebär även att resvägen till skolan blir längre för vissa barn. Tillkommande mötesplatser inkluderar förutom offentliga platser även fler och utbyggda verksamhetslokaler och ett nytt allaktivitetshus.</p> <p>De tillkommande invånarna innebär att trycket på rekreationsområden i området ökar.</p>
--------------------	--

Bedömning av påverkan

Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?	Ja	
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på sociala värden?		Nej

Kommentar	<p>Planförslaget innebär att viss mark som ger rekreationsvärden idag tas i anspråk. Stenhamra har idag god tillgång till rekreation i och med dess närhet till Mälaren och omgivande natur, och ianspråktagandet anses därför inte påverka tillgången på rekreationsytor i betydande grad. Planförslaget strävar efter att stärka tillgängligheten mellan centrum och omkringliggande rekreationsområden. Planförslaget bedöms vara förenligt med riksintresset för rörligt friluftsliv då det inte tar i anspråk någon mark som kan anses betydande för riksintresset för det rörliga friluftslivet eller turismen</p> <p>Detaljplanen bygger på en ambition om att skapa nya platsbildningar med lokal identitet och många av de förändringar som föreslås bidrar till att skapa nya sociala värden i form av tillkommande service och offentliga platser.</p> <p>I fortsatt arbete med offentliga ytor läggs fokus även på de gröna värdena. Utformningen ska bidra till social och ekologisk hållbarhet, med intressant gestaltning och växtval som gynnar den biologiska mångfalden.</p> <p>Att säkerställa att barn även i framtiden kan ta sig till Stenhamraskolan på säkra och gena och gång- och cykelvägar är viktigt både i den aktuella detaljplanen och i detaljplanen för skolområdet.</p>
------------------	--

Materiella värden

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till materiella värden.

Beskriv förekomsten av materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Naturreсурser med högre förnyelseförmåga:

- Färskvatten (ytvattentillgångar)

Övriga materiella värden:

- Energiförsörjning (t.ex. anläggningar för energiproduktion, elnät [stamnät, regionnät, lokalt elnät, transformator- och kopplingsstationer, utlandskopplingar], ledningsnät för fjärrvärme och fjärrkyla, gasledningsnät, drivmedelstationer för båt och bil)
- Vatten och avlopp (t.ex. reningsverk och ledningsnät för vatten- och avloppsvatten, reservoar, brandpost, tryckstegrings- och pumpstationer, tömningsstationer för båt)
- Renhållning (t.ex. deponier, återvinningscentraler och återvinningsstationer)
- Transporter (t.ex. bil-, järn-, gång- och cykelväg, flygplats, hållplatser och stationer, färjelägen, hamn, bro, omlastningspunkter, parkering för bil och cykel)

Beskrivning	Dagvatten från planområdet avrinner till Långtarmen och Hilleshögviken i Mälaren. Mälaren utgör dricksvattentäkt för hela Stockholms län.
--------------------	---

Roslagsvattens pumpstation i södra delen av planområdet är av stor vikt för Stenhamras VA-försörjning. Inom planområdet finns även många VA-ledningar.

På AB Ekerö Bostäders fastighet Stockby 3:35 finns en panncentral för eldning av pellets som försörjer flerbostadshuset på aktuell fastighet samt Stenhamraskolan och Uppgårdsskolan med värme.

Inom planområdet finns bil- och cykelvägar, en återvinningsstation, busshållplatser samt ett fåtal allmänna parkeringsplatser.

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade materiella värdet.

- Vattenskyddsområde (7 kap. 21–22 §§ MB; SFS 1998:1252; Skyddad natur)

Beskrivning	Planområdet ligger inom yttre skyddszon för vattenskyddsområde för östra Mälaren, inom vilket särskilda föreskrifter har tagits fram i samverkan mellan Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholm Vatten, Norrvatten och Ekerö kommun.
--------------------	--

Planens påverkan

Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna materiella värdena.

Beskrivning	Påverkan på dagvattenkvaliteten har utretts (A fry, 2022) och nödvändiga åtgärder
--------------------	---

	<p>har inarbetats i planförslaget. Den ökade belastning på recipienterna som den nya bebyggelsen tillför hanteras genom åtgärder för fördröjning och rening inom planområdet.</p> <p>Panncentralen på Stockby 3:35 påverkas inte av planförslaget utan kan ligga kvar inom AB Ekerö bostäders fastighet tills vidare. Värmeförsörjningen i Stenhamra ska utredas och på sikt bytas ut, en sådan utredning ingår dock inte i den aktuella detaljplanen.</p> <p>Återvinningsstationen är idag välanvänd men placeringen innebär konflikter med trafiken till och från Coops fastighet. Den föreslås därför flyttas till ett nytt läge i nära anslutning till Coop.</p> <p>Planförslaget innebär en omdisponering av parkeringsplatserna i området och en påverkan på befintliga parkeringsplatser.</p> <p>Materiella värden såsom såsom hållplatser, bil- och cykelvägar påverkas inte i större omfattning och nya värden kommer att tillskapas.</p>
Bedömning av påverkan	
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?	Ja
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på materiella värden?	Nej
Kommentar	Planens påverkan bedöms ej vara betydande. Förändringarna bedöms framförallt ge positiva effekter i och med en reducerad negativ effekt på ytvattnet, bättre disponering av parkeringsplatser, bättre lokalisering av återvinningsstation och tillkommande värden i form av nya och upprustade offentliga platser.

Risker för människors hälsa eller för miljön

I bedömningen ska särskilt platsens betydelse och känslighet beaktas, med särskild hänsyn till risker för människors hälsa eller för miljön.

Beskriv risker för människors hälsa eller för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Extrema naturhändelser (t.ex. stormar, höga vattenstånd, översvämning, ras och skred, torka, värmebölja, lavin, erosion, jordbävning, epidemier, extrem kyla)
- Verksamheter som medför risk för omgivningen (t.ex. buller, vibrationer, ljus, lukt, damm, sot, luftföroreningar inklusive allergiframkallande ämnen, utsläpp till vatten, markföroreningar)
- Utomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, vibrationer, fukt, temperatur, radon, strålning)

Beskrivning	<p>Risk för översvämning och konsekvenser av skyfall har utretts i en dagvatten- och skyfallsutredning (Afry, 2022). Risk för översvämning finns framförallt i en lågpunkt i planområdets södra delar där det inte föreslås någon ny bebyggelse. Höjdsättningen ska anpassas så vattnet rinner mot sekundära avrinningsvägar.</p> <p>Förekomsten av förorenad mark i området har utretts genom en miljöteknisk markundersökning (Norconsult, 2022). Den samlade bedömningen är att risken för negativ inverkan från markföroreningar i området är låg. Samtliga ämnen som överstiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning gör det med liten marginal och med god marginal till respektive generella riktvärde för mindre känslig markanvändning.</p> <p>Stenhamravägen och Solbackavägen genererar trafikbuller som är störande för omgivningen.</p> <p>Ekerö bostäders panncentral på Stockby 3:35 utgör risk för störningar för omgivningen i form av buller och luftutsläpp.</p> <p>Genom planområdets östra del löper Vattenfalls kraftledning på 70kV som innebär risk för strålning.</p>
--------------------	---

- Miljökvalitetsnorm för ekologisk status för ytvatten (SFS 2004:660; VISS, se statusklassning)
- Miljökvalitetsnorm för kemisk status för ytvatten (SFS 2004:660; VISS, se statusklassning)

Beskrivning	<p>Mälaren-Långtarmen har idag klassningen Måttlig ekologisk status och Ej god kemisk status. Utslagsgivande för den ekologiska statusen är förekomsten av koppar och för den kemiska statusen är överskridna gränsvärden för antracen, tributyltenn (TBT), kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE).</p> <p>Mälaren-Hilleshögviken har idag klassningen Måttlig ekologisk status och Ej god kemisk status. Utslagsgivande för den ekologiska statusen är övergödning. För den kemiska statusen har en sammanvägd bedömning för alla prioriterade ämnen varit</p>
--------------------	--

	avgörande för klassningen.	
Planens påverkan		
Beskriv planens påverkan på de ovan beskrivna riskerna för människors hälsa och för miljön.		
Beskrivning	<p>Planförslaget har anpassats för att ge utrymme till hantering av dagvatten och skyfall. Sammantaget bedöms planförslaget innebära en minskad belastning på recipienterna genom åtgärder för fördröjning och rening.</p> <p>Ekerö bostäders pelletspanna kan innebära risk för olägenheter i form av rök och lukt om högre bebyggelse uppförs. Panncentralens påverkan på luftkvaliteten i området har utretts inom ramen för arbetet med den anslutande detaljplanen för nya förskolor i Stenhamra (Detaljplan för Stockby 2:63 och 3:69 m.fl., Stenhamra centrum del 1, dnr 2020.01.214 / KS19/202). I utredningen konstateras det att utsläppen från panncentralen har liten påverkan på totalhalterna inom planområdet. Luften i Ekerö kommun har inte föroreningshalter som överstiger miljökvalitetsnormer för luft.</p> <p>Nya bostäder kommer uppföras i trafiknära läge vilket innebär en risk för störande buller. Riktvärden för buller överskrids endast i enstaka punkter inom planområde. Detaljplanen anpassas så att lägenheterna i dessa lägen har hälften av bostadsrummen vända mot tyst sida.</p> <p>Vattenfall har tidigare angivit att byggnation rekommenderas med ett avstånd på mer än 20 meter på vardera sida för att undvika risk för strålning. Detta avstånd kommer att hållas.</p>	
Bedömning av påverkan		
Kan planen antas medföra risker för människors hälsa eller för miljön?		Ja
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> risker för människors hälsa eller för miljön?		Nej
Kommentar	<p>Ovan identifierade risker bedöms inte medföra risk för betydande miljöpåverkan. De risker för dålig boendemiljö på grund av buller, markföroreningar och dålig luftkvalitet medför hanteras genom anpassningar av planförslaget.</p> <p>Vattenförekomsterna uppnår ej god kemisk och ekologisk status idag, planen bedöms sammantaget möjliggöra en förbättring av vattenkvaliteten genom rening och fördröjning.</p>	

Sammanvägd bedömning		
Särskilda bestämmelser		
Gäller undantag från att genomföra miljöbedömning?		Nej
Gäller krav på att genomföra miljöbedömning?		Nej
Betydande miljöpåverkan		
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på kulturvärden?		Nej
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på naturvärden?		Nej
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på sociala värden?		Nej
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> påverkan på materiella värden?		Nej
Kan planen antas medföra <i>betydande</i> risker för människors hälsa eller för miljön?		Nej
Bedömning	Inget värde bedöms påverkas i betydande grad.	
Påverkans totaleffekt		
Kan planen antas medföra påverkan på kulturvärden?	Ja	
Kan planen antas medföra påverkan på naturvärden?	Ja	
Kan planen antas medföra påverkan på sociala värden?	Ja	
Kan planen antas medföra påverkan på materiella värden?	Ja	
Kan planen antas medföra påverkan på risker för människors hälsa eller för miljön?	Ja	
Bedömning	<p>Påverkan förväntas på både kultur- och naturvärden samt sociala och materiella värden, dock antas påverkan ej vara av betydande omfattning. Påverkan bedöms generellt vara av positiv karaktär. Planförslaget innebär en ny kulturell årsring genom ny bebyggelse med väl gestaltade offentliga ytor som skapar nya materiella och sociala värden i form av torg, mötesplatser, fler målpunkter med möjlighet till fler verksamheter och andra aktiviteter i centrala Stenhamra, gena gång- och cykelbanor, upprustade grönstråk samt en bättre fungerande återvinningsstation.</p> <p>Viss påverkan förekommer på sociala värden, men dessa antas med hänsyn till de fortsatt stora tillgängliga friytorna inom området samt Stenhamras rekreativna läge ej vara känsligt och därmed inte antas vara av betydande karaktär.</p> <p>Utpekade natur- och kulturvärden, framförallt Nedergårdens huvudbyggnad och de askar och alléträd som påträffats i området, ska bevaras. Övriga natur- och kulturvärden bevaras i hög grad men påverkas då de inordnas i en ny bebyggelsestruktur.</p>	

	De risker som identifierats för hälsa och miljö är av ringa karaktär och hanteras genom anpassningar av planförslaget.
Är det fortfarande oklart om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan bör omfattningen av planens påverkan fastställas som stöd för det slutliga ställningstagandet.	
Kan möjliga effekter till följd av planen föranleda att allmänhetens behov av information är betydande?	
Beskrivning	Nej.
Planens karaktäristiska egenskaper måste beaktas, särskilt planens omfattning.	
Beskrivning	Detaljplanen föreslår ett relativt stort antal nya bostäder, samt ny infrastruktur och offentliga platser. Utvecklingen föreslås i ett område som redan idag är exploaterat med samma funktioner.
Planens karaktäristiska egenskaper ska beaktas, särskilt planens förening med andra planer?	
Beskrivning	I anslutning till den aktuella detaljplanen pågår för närvarande två andra detaljplaner som alla syftar till att på olika sätt möjliggöra Stenhamras framtida utveckling i enlighet med gällande översiktsplan för Ekerö kommun. Den ena planen syftar till att möjliggöra en ny F-6 skola i anslutning till den befintliga Uppgårdsskolan. Den andra detaljplanen möjliggör två nya förskolor. Området pekas ut som utvecklingsområde i Ekerö kommuns översiktsplan, och platsen ligger inom tätortsbandet där merparten av kommunens nytillkommande bebyggelse föreslås tillkomma.
I vilken utsträckning har planen betydelse för andra planers miljöpåverkan?	
Beskrivning	Detaljplanen bedöms inte generera negativ miljöpåverkan inom andra planer.
I vilken utsträckning har planen betydelse för genomförande av gemenskapens miljölagstiftning?	
Beskrivning	Detaljplanen bedöms genom planläggning av ytor för rening och fördröjning innebära en förbättring av möjligheten att nå miljö kvalitetsnormerna för ytvatten för vattenförekomsterna Mälaren-Långtarmen och Mälaren-Hillesköviken.
Motiverat ställningstagande	
<p>Sammantaget bedöms planen inte ge upphov till betydande miljöpåverkan. Detaljplanens genomförande bedöms innebära en begränsad påverkan på samtliga bedömda värdekategorier.</p> <p>Tillkommande bebyggelse och infrastruktur innebär en viss påverkan på identifierade kulturhistoriska värden eftersom ny bebyggelse planeras intill den befintliga. Bebyggelseområdena och vägsträckningarna med högst kulturhistoriska värden kommer att bevaras.</p> <p>Planförslaget anpassas för att i största möjliga mån bevara de naturvärden som förekommer. Ingen bebyggelse föreslås inom området med högst naturvärden och övriga värdefulla träd och brynmiljöer bevaras i stor utsträckning.</p> <p>Planförslaget innebär att nya sociala värden tillkommer och att kvaliteten på befintliga mötesplatser i Stenhamra förbättras. Tillkommande bostäder innebär att vissa befintliga rekreationsytor</p>	

exploateras och att trycket på befintliga rekreationsområden ökar men tillgången bedöms vara god även i fortsättningen.

Påverkan på materiella värden är marginell och utgörs främst av positiva konsekvenser i form av tillkommande infrastruktur.

Förekommande risker för människors hälsa och miljön hanteras genom anpassningar av planförslaget.

Bilaga 1

Kulturvärden

Beskriv förekomsten av kulturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen:

- Biologiskt kulturarv
- Karaktärsdrag i landskap och bebyggelse
- Värdefulla landskapsavsnitt och bebyggelsemiljöer
- Arkitektoniskt värdefulla kulturmiljöer och byggnader
- Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden)
- Immateriella företeelser (till exempel ortnamn eller berättelser som är knutna till platsen)
- Kulturvärden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade kulturvärdet.

- Statliga byggnadsminnen enligt 3 kap. KML
- Kyrkliga kulturminnen enligt 4 kap. KML
- Arkeologiska kulturmiljöer och lämningar (fornlämningar och fornlämningsområden) enligt 2 kap. KML
- Nationalpark enligt 7 kap. 2 § MB
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt 7 kap. 4 § MB
- Kulturresevat enligt 7 kap. 9 § MB
- Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § JB
- Landskapsbildskyddsområde
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB
- Världsarv (Information)

Naturvärden

Beskriv förekomsten av naturvärden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

Värdefulla naturtyper eller spridningssamband mellan dessa:

- Naturtyper enligt habitatdirektivet
- Områden enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering eller objekt med högt naturvärde
- Områden enligt Naturvårdsverkets myrskyddsplan eller nationalparksplan
- Områden enligt ängs- och betesmarksinventeringen
- Värdefulla vatten i enlighet med Levande sjöar och vattendrag
- Viktiga spridningssamband mellan de naturtyper som förekommer

Värdefulla arter eller spridningssamband för dessa:

- Värdefulla fågelarter (I Sverige regelbundet förekommande fågelarter [från bilaga 1 i Fågeldirektivet] för vilka Särskilda skyddsområden skall avsättas)
- Värdefulla växt-, djur-, eller svamparter (Lista över arter i habitatdirektivets bilaga 2 som förekommer i Sverige; Arter & naturtyper i habitatdirektivet – Bevarandestatus i Sverige)
- Fridlysta växt-, djur-, eller svamparter (4-9 §§ Artskyddsförordningen)
- Fortplantningsområden eller viloplats för fridlysta djur (4 § Artskyddsförordningen)
- Rödlistade växt-, djur-, eller svamparter
- Viktiga spridningssamband för de arter som förekommer

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade naturvärdet.

- Nationalpark enligt 7 kap. 2 § MB
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt 7 kap. 4 § MB
- Kulturresevat enligt 7 kap. 9 § MB
- Naturminne enligt 7 kap. 10 § MB
- Natura 2000 enligt 7 kap. 27 § MB
- Biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11 § MB
- Generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11 § MB,
- Djur- och växtskyddsområde enligt 7 kap. 12 § MB
- Strandskyddsområde enligt 7 kap. 13-18 §§ MB
- Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § JB
- Stora opåverkade områden enligt 3 kap 2 § MB
- Ekologiskt känsliga områden enligt 3 kap 3 § MB

- Landskapsbildskyddsområde
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB
- Världsarv
- Biosfärsområden
- Våtmarksområden enligt ramsarkonventionen
- Skyddade marina områden enligt OSPAR
- Skyddade marina områden enligt HELCOM

Sociala värden

Beskriv förekomsten av sociala värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Parker och andra grönområden inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse (tätorts- eller bostadsnära natur) (2 kap. 7 § PBL)
- Lämpliga platser för lek, motion och annan utvistelse (2 kap. 7 § PBL), t.ex. badplatser, skidbackar, lekplatser, ridstigar, cykelleder, skidspår, motionsspår, vandringsleder, jakt och fiske, orientering, skogsmulle, scouting och klättring.
- Tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och annan utvistelse (8 kap. 9 § PBL)
- Tysta områden
- Turistdestinationer
- Mötesplatser
- Sociala värden som uppmärksammats av brukare eller allmänhet

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade sociala värdet.

- Nationalpark enligt 7 kap. 2 § MB
- Naturreservat/Naturvårdsområde enligt 7 kap. 4 § MB
- Kulturresevat enligt 7 kap. 9 § MB
- Strandskyddsområde enligt 7 kap. 13-18 §§ MB
- Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § JB
- Stora opåverkade områden enligt 3 kap 2 § MB
- Landskapsbildskyddsområde
- Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB
- Riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden enligt 4 kap. 2 § MB
- Världsarv
- Biosfärsområden

Materiella värden

Beskriv förekomsten av materiella värden i de områden som kan antas komma att påverkas av planen

Naturresurser med högre förnyelseförmåga:

- Skog (skogsbruk)
- Fiske (vilt och odling)
- Mark till rennäring
- Ängs- och betesmark (jordbruk)
- Vilda växter och djur (t.ex. bär och fisk)
- Energiresurser (t.ex. vattendrag, vind, sol)
- Färskvatten (ytvattenförekomster)

Naturresurser med ingen/låg förnyelseförmåga:

- Åkermark (även plöjbar betesmark, jordbruk)
- Mineraler, bergarter, jordarter
- Energiresurser (t.ex. torv, kol)
- Färskvatten (grundvattenförekomster)
- Övriga geologiska resurser (t.ex. landformer och fossil)

Övriga materiella värden:

- Rekreation, idrott, friluftsliv och turism (större anläggningar)
- Energiförsörjning (t.ex. anläggningar för energiproduktion, elnät [stamnät, regionnät, lokalt elnät, transformator- och kopplingsstationer, utlandskopplingar], ledningsnät för fjärrvärme och fjärrkyla, gasledningsnät, drivmedelstationer för båt och bil)
- Hälsa- och sjukvård (t.ex. sjukvård, apotek, omsorg om barn, funktionshindrade och äldre)
- Information och kommunikation (t.ex. telefoni, internet, radiokommunikation)

- Vatten och avlopp (t.ex. reningsverk och ledningsnät för vatten- och avloppsvatten, reservoar, brandpost, tryckstegrings- och pumpstationer, tömningsstationer för båt)
- Renhållning (t.ex. deponier, återvinningscentraler och återvinningsstationer)
- Skydd och säkerhet (t.ex. domstolsväsendet, åklagarverksamhet, militärt försvar, kriminalvård, kustbevakning, polis, räddningstjänst, tullkontroll, gränsskydd och immigrationskontroll)
- Transporter (t.ex. bil-, järn-, gång- och cykelväg, flygplats, hållplatser och stationer, färjelägen, hamn, bro, omlastningspunkter, parkering för bil och cykel)

Beskriv förekomsten av skyddade och utpekade objekt eller områden som kan antas komma att påverkas av planen med avseende på det skyddade eller utpekade materiella värdet.

- Miljöskyddsområde (7 kap. 19–20 §§ MB; Okänt om miljöskyddsområden förekommer)
- Vattenskyddsområde (7 kap. 21–22 §§ MB)
- Jord- och skogsbruk (3 kap 4 § MB)
- Riksintresse för rennäring, yrkesfiske eller odling av akvatiska djur och växter (3 kap 5 § MB)
- Riksintresse för fyndigheter av ämnen eller material (3 kap 7 § MB)
- Riksintresse för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering (3 kap 8 § MB)
- Riksintresse för totalförsvaret (3 kap 8 § MB)

Risker för människors hälsa eller för miljön

Beskriv risker för människors hälsa eller för miljön i de områden som kan antas komma att påverkas av planen.

- Extrema naturhändelser (t.ex. stormar, höga vattenstånd, översvämning, ras och skred, torka, värmebölja, lavin, erosion, jordbävning, epidemier, extrem kyla)
- Olyckor (t.ex. farliga anläggningar, farligt gods, brand, trafikolycka inkl. tåg- och flygolycka)
- Vattenbrist, tele- eller elavbrott, fjärrvärmebortfall, IT-bortfall, transportstörning, drivmedelsbrist
- Verksamheter som medför risk för omgivningen (t.ex. buller, vibrationer, ljus, lukt, damm, sot, luftföroreningar inklusive allergiframkallande ämnen, utsläpp till vatten, markföroreningar)
- Inomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, vibrationer, fukt, temperatur, radon, strålning, elektromagnetiska fält)
- Utomhusmiljö (t.ex. ljus, buller, vibrationer, fukt, temperatur, radon, strålning)

Redogör för de miljö kvalitetsnormer som inte följs eller riskerar att inte följas i de områden som kan antas påverkas av planen.

- Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft
- Miljö kvalitetsnorm för buller
- Miljö kvalitetsnorm för kvantitativ status för grundvatten
- Miljö kvalitetsnorm för kemisk status för grundvatten
- Miljö kvalitetsnorm för ekologisk status för ytvatten
- Miljö kvalitetsnorm för kemisk status för ytvatten
- Miljö kvalitetsnormer för havsmiljö